

5. De functiegebieden en onze ambities

De gemeente is voor dit plan opgedeeld in zeven verschillende functiegebieden. Voor elk functiegebied geldt dat het gebruik verschilt. Op OV-knooppunten moeten mensen snel de weg kunnen vinden, tijdelijk kunnen verblijven in afwachting van de trein en mensen kunnen ophalen en afzetten. Parken daarentegen worden heel anders gebruikt waarbij de focus ligt op prettig wandelen, sporten en ontspannen. Dit heeft effect op hoe we de openbare ruimte inrichten en onderhouden. Op basis van deze gebruiksanalyse zijn de volgende zeven functiegebieden gekozen:

- Dorpscentra en lokale voorzieningen
- Woongebieden
- Buitengebied
- Bedrijventerreinen
- Groot groengebieden
- Hoofdstructuren
- OV-knooppunten

Voor elk functiegebied is een functieprofiel gemaakt. Het zijn zeven verschillende visies die kaders bieden voor de uitwerking in beheerplannen. De functieprofielen zijn opgebouwd volgens een vast stramien met de volgende volgorde:

- 5.1 Kenmerken en gebruik
- 5.2 Inrichtingskenmerken
- 5.3 Participatiekansen
- 5.4 Beheer
- 5.5 Herinrichting
- 5.6 Ambitiebladen
- 5.7 Conclusie + inspiratiebeelden

Hieronder wordt toegelicht waarom het belangrijk is dat we de bovenstaande elementen beschrijven in dit IKP.

5.1 Kenmerken en gebruik

Het is ons doel om aantrekkelijke plekken te maken waar verschillende gebruikers graag verblijven en zich fijn door verplaatsen. Om dat doel te bereiken beschrijven we wat de openbare ruimte op dit moment kenmerkt en hoe het wordt gebruikt. Kortom, welke functies zijn leidend per functiegebied. Op basis van die situatie beschrijven we ook wat het gewenste gebruik is en in hoeverre dat verschilt van de huidige situatie. We willen dat de openbare ruimte zo goed mogelijk aansluit bij wat mensen buiten willen doen.

5.2 Inrichtingskenmerken

Door het gebruik te beschrijven, wordt het mogelijk om te bepalen welke inrichtingskenmerken er aanwezig zouden moeten zijn. Hoe kunnen we als gemeente een bijdrage leveren aan het stimuleren van het gewenste gebruik? In het buitengebied willen gebruikers bijvoorbeeld graag

recreëren, maar dan moeten er ook faciliteiten zijn die recreatie stimuleren en aangenaam maken. Denk aan voldoende rustplekken met picknicktafels, heldere bewegwijzering en veilige fietspaden door aantrekkelijke gebieden.

5.3 Participatiekansen

De openbare ruimte maken we samen met onze inwoners. Er gebeurt al veel in de gemeente en dat wordt beschreven in die functieprofielen, maar in elk functieprofiel gaan we ook dieper in op de kansen die er liggen om participatie te stimuleren. Wat willen we zelf blijven onderhouden en waar liggen kansen om onze inwoners nog meer betrekken bij de openbare ruimte?

5.4 Beheer

Het onderhoud heeft invloed op de kwaliteit van de openbare ruimte. Het onderhoud wordt uitgevoerd op basis van beeldkwaliteit waarbij wordt gewerkt met behulp van herkenbare foto's en eisen aan de hand van kwaliteitshandboeken en beeldbestekken. Dit maakt het mogelijk om belanghebbenden binnen en buiten de organisatie beter te informeren over de doelstellingen en de resultaten van de verschillende beheermaatregelen. De landelijke standaard voor beeldkwaliteitsniveaus en bijbehorende beeldmeetlatten zijn opgenomen in de Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018 van de CROW. A+ is hierbij het hoogste niveau en D het laagste. Via beheermaatregelen kunnen we sturen op deze kwaliteiten. Het beheer van bomen vindt louter technisch plaats op basis van handboek bomen. Alleen boomspiegels worden op A of B niveau beheerd. Het bomenonderhoud is technisch, deze kwaliteit staat niet ter discussie.

BIO+

In het onderhoud kunnen we als gemeente keuzes maken met het oog op het versterken van biodiversiteit. Binnen CROW-beeldkwaliteit komt deze vorm van beheren uit op D-niveau. In onze ogen is dit een negatieve uitleg, omdat het juist een verrijking is op het gebied van beleving als op het gebied van biodiversiteit. Wanneer we in de gebiedsanalyses spreken over BIO+, dan werken we niet volgens de CROW-normen, maar staat de biodiversiteit voorop en niet beeldkwaliteit.

Het gaat dan bijvoorbeeld om ander beheer voor het creëren van bloemrijke bermen, oeverbeplanting, zoombeplanting, nest en schuilgelegenheden o.a. voor vogels, egels en insecten en recyclen van voedingsstoffen en bodemkwaliteit door het laten liggen van blad.

Er zijn daarnaast vele andere mogelijkheden voor het toevoegen van biodiversiteit door het aanpassen van de inrichting of toevoegen van elementen aan de inrichting denk bijvoorbeeld aan bloembollen, nestkasten, insectenhôtels, verlagingen in bermen, water laten afstromen naar gras of beplantingsvakken etc. Dergelijke maatregelen vragen om extra investeringen en beheerkosten zijn niet opgenomen in de term Bio+. **Bio+ gaat uitsluitend om beheermaatregelen die een positieve invloed hebben op het vergroten van de biodiversiteit.**

5.5 Herinrichting

De openbare ruimte heeft geen oneindige levensduur; noch technisch, noch maatschappelijk gezien. Het kan zijn dat de openbare ruimte simpelweg te oud, versleten, kapot of onveilig is. Maar ook veranderende maatschappelijke wensen en groei van de dorpen als geheel leiden tot een vraag om ingrijpen en nieuwe functies en gebruiksmogelijkheden mogelijk te maken. Het risico van uitstel van vervanging is dat er vaker dagelijks onderhoud (reparaties oneffenheden) en groot onderhoud (aanbrengen nieuwe deklagen) moet plaatsvinden. Er moet namelijk meer onderhoud worden uitgevoerd om visueel een zelfde beeld te behouden. Vervanging vraagt investeringsbudgetten, maar biedt ook ontzettend veel kansen om opgaven te koppelen en te werken aan een toekomstbestendige openbare ruimte. Het is daarom van belang te weten welke vervangingsopgave er per functiegebied ligt.

5.6 Ambitieblad

In 2019 is onze omgevingsvisie Overbetuwe 2040 vastgesteld in aanloop naar de officiële invoering van de Omgevingswet in 2022. Deze visie is niet vrijblijvend en de ambities zijn bedoeld om te realiseren. Het is een leidraad voor het handelen voor de gemeente. In de omgevingsvisie worden tal van maatschappelijke opgaven benoemd waarbij de oplossing voor een groot deel in de openbare ruimte moet worden gezocht. Zo is er de ambitie circulariteit te stimuleren, klimaatadaptief te handelen door onder andere kwalitatief groen (biodivers) toe te voegen, met inrichting bij te dragen aan gezond gedrag en bij te dragen aan een betere leefkwaliteit. In dit IKP worden zes ambities benoemd:

- Identiteit
- Gezond en inclusief
- Klimaatadaptatie
- Biodiversiteit
- Duurzaam en circulair
- Veilig

Alle ambities zijn belangrijk, maar in sommige functiegebieden zijn mogelijkheden beperkt. Per functiegebied en per thema maken we dan ook een keuze voor het accent (licht, gemiddeld of sterk).

- **Licht accent (☆):** Wanneer een licht accent wordt toegekend zijn er geen grote kansen in termen van ruimtelijke mogelijkheden om de openbare ruimte op die ambitie te verbeteren, is het weinig benoemd in het participatieproces en wordt het in ander beleid niet of nauwelijks beschreven. Er wordt daarom niet proactief op ingezet. Bij toekomstige ontwikkelingen kijken we wel altijd welke mogelijkheden er zijn om maatregelen in te passen per ambitie. Maatregelen hoeven daarbij niet altijd zichtbaar te zijn in de openbare ruimte. Als er geen noodzaak is om maatregelen te nemen, kan de openbare ruimte op een standaard wijze worden ingericht.
- **Sterk accent (☆☆☆):** Bij een sterk accent zijn er veel mogelijkheden en quick wins, is er een sterke behoefte vanuit inwoners, dorpsraden en ondernemers en is er ook veel ambitie vanuit de gemeente. In die functiegebieden wordt actief gezocht naar mogelijkheden om

maatregelen toe te passen, ook als hier bijvoorbeeld nog geen directe aanknopingspunten zijn vanuit een vervangingsopgave. Bij nieuwe ontwikkelingen worden er altijd maatregelen meegenomen voor dit thema en de maatregelen worden zoveel mogelijk zichtbaar in de openbare ruimte aangebracht.

De keuze voor de accenten helpt in de implementatie van het IKP richting een op te stellen afwegingskader voor de meerjarenprogrammering en helpt om per kern het gesprek aan te gaan over de gezamenlijke ambities.

5.7 Conclusies en inspiratiebeelden

De functieprofielen eindigen met een conclusie. Wat verandert er nu daadwerkelijk in de openbare ruimte en waar gaan we op inzetten de komende periode. Waar liggen de meeste kansen om ambities te realiseren en hoe verandert het onderhoud? De ambities worden verder toegelicht met inspiratiebeelden van mogelijke ingrepen in de openbare ruimte. Deze beelden maken het visueel en begrijpelijk voor een ieder. **PM Deze beelden worden later toegevoegd.**

Dorpscentra en lokale voorzieningen

Kenmerken

De dorpscentra van Elst en Zetten hebben een (sub)regionale functie. Er is een relatief groot winkelaanbod met bijbehorende voorzieningen om langer te kunnen verblijven. Hiermee onderscheiden de twee plaatsen zich van de andere kernen waar de nadruk ligt op de dagelijkse boodschappen. Voor bezoekers zijn de centra makkelijk bereikbaar en er is voldoende parkeergelegenheid. Je kunt er met plezier winkelen, een terrasje pakken en genieten van de weekmarkt, braderieën en muziekoptredens.

Het centrum van Elst is recent vernieuwd. De openbare ruimte ligt op één niveau. Er is eenrichtingsverkeer voor auto's. Aan beide zijden van de weg liggen brede voetgangersstroken, geschikt voor blinden en mindervaliden. De onderscheidende beplanting, bankjes, verlichting en bedriegertjes dragen bij aan een aantrekkelijk centrum.

Het centrum van Zetten is enigszins gedateerd. Op het Julianaplein langs de Hoofdstraat is goede parkeergelegenheid. De verharding en groenvoorziening is op korte termijn aan vervanging toe.

Dagelijks voorzieningenaanbod: Op lokaal niveau zijn in Herveld- Andelst, Driel, Oosterhout, Heteren en Valburg dagelijkse boodschappen mogelijk in of nabij het dorpscentrum waar ook andere voorzieningen aanwezig zijn (denk aan het dorpshuis).

Beperkt voorzieningenaanbod: Hemmen, Randwijk, Slijk-Ewijk en Homoet.

Gebruik

De centra zijn echte verblijfsgebieden. Bezoekers moeten er langere tijd kunnen winkelen en genieten van de voorzieningen. Er zijn hierom voldoende parkeergelegenheid voor auto en fiets. Lokale voorzieningen zijn aangename accenten met korte verblijfsduur (shop-and-go).

Gewenste inrichtingselementen

(Groene) parkeervakken	Kraanwatertappunten
Luxe en onderscheidende verharding	Aangename zitgelegenheden
Brede voetpaden	Voorzieningen voor afval en sigaretten
Groen met een hoge belevingswaarde	Voldoende verlichting
Grote bomen	Voorzieningen voor blinden en mindervaliden

Participatie

In het centrum van Elst vertegenwoordigt Stichting Centrummanagement (CME) alle ondernemers en vastgoedeigenaren uit het centrum. CME zet diverse activiteiten in om (de openbare ruimte van) het centrum te versterken: onder andere sfeerverlichting, geluidinstallatie, hanging baskets, diverse activiteiten en evenementen worden georganiseerd, plaatsen van peuk- en kauwgumafvalbakken. CME zit samen met de brandweer, politie en gemeente in het Keurmerk Veilig Ondernemen centrum Elst. Gezamenlijk zijn diverse acties ingezet om het centrum schoon(er) en veilig(er) te houden (o.a. weghalen graffiti).

Beheer

Een aantrekkelijke uitstraling is belangrijk voor de centra, omdat er veel mensen komen en de centra een representatieve uitstraling moeten hebben. Dat begint met een hoog onderhoudsniveau (CROW-niveau A) waarin het groen er netjes en verzorgd bij ligt, verharding niet scheef ligt en zwerfafval snel wordt opgeruimd om een goede beleving te realiseren.

BIO+

In de dorpscentra en lokale voorzieningen is er geen mogelijkheid om extra biodiversiteit te realiseren in beheer. *Biodiversiteit is hier te realiseren via extra investeringen zoals bloembakken met insectvriendelijke beplanting, hanging baskets, toevoegen van water(elementen) en bomen en struiken met gevarieerde bloeiperiode en vruchten. Co-creatie met bewoners en bedrijven door toevoegen van nestkasten in gevels, groene daken en gevelbeplanting.*

Herinrichting

Percentage van het areaal dat toe is aan vervanging (dit wordt later aangevuld)

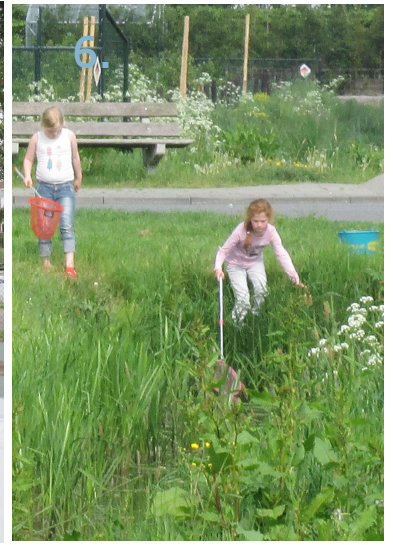
Groen:	Verlichting:
Verharding:	Meubilair:

Ambities

thema	ambitie	accent
Identiteit	De openbare ruimte heeft een unieke identiteit en eigen uitstraling en springt er uit ten opzichte van zijn omgeving. Er is aandacht voor een originele vormgeving en het gebruik van bijzondere duurzame elementen. Aantrekkelijk en bijzonder groen draagt bij aan de onderscheidende identiteit. De aantrekkelijkheid vergroten door combinaties te maken met bijvoorbeeld beleving, horeca en recreatie	☆☆☆
Gezond en inclusief	De openbare ruimte wordt intensief gebruikt door diverse doelgroepen en functioneert als ontmoetingsplek. De centra moeten voor iedere doelgroep toegankelijk zijn. We zetten extra in op blindegeleidepaden en rolstoeltoegankelijkheid.	☆☆
Klimaatadaptatie	We zien de waarde van bomen en die benutten we door te kiezen voor de juiste boom op de juiste plek om hittestress en fijn stof tegen te gaan. Waar mogelijk vervangen we in de centrumgebieden verharding voor groen of voegen we groen toe door bijvoorbeeld het plaatsen van plantenbakken of hanging baskets. Waterberging en buffering van (hemel)water is zichtbaar te maken in de openbare ruimte en te combineren met groen.	☆☆
Biodiversiteit	We zoeken naar manieren om met de beperkte ruimte de identiteit te versterken en te werken aan biodiversiteit, bijvoorbeeld door rekening te houden met de juiste plant- en boomkeuze.	☆
Duurzaam en circulair	We werken zoveel mogelijk met duurzaam geproduceerde materialen en maken duurzaamheid zichtbaar in de openbare ruimte, ook via communicatie.	☆☆
Veilig	De openbare ruimte verkeert in goede staat. Er zijn incidenteel kleine en lichte schades. Voetgangers moeten veilig en onbezorgd kunnen wandelen.	☆☆☆

Samenvatting kwaliteitsbijstelling: Lokale voorzieningen zijn geen onderdeel meer van de wijk maar worden beschouwd als centrumgebied. Het gehele gebied zal op hoog niveau worden onderhouden en niet meer alleen het onderdeel reiniging zoals in het oude kwaliteitsplan. Er wordt nadrukkelijk ingezet op versterken van de eigen identiteit van de dorpskern.

Woonwijken

Kenmerken

Na de oorlog zijn in de 11 kernen van Overbetuwe planmatig woonwijken gebouwd. Afhankelijk van de uitbreiding verschillen de woonwijken in samenhang, bebouwingstypologie en qua maat en schaal. De woonwijken hebben over het algemeen een overeenkomstige functionele inrichting. Het onderhoud is in het algemeen goed en de wijken hebben een nette uitstraling.

De openbare ruimte bestaat uit functionele gebieden. Deze functies bestaan met name uit parkeren, spelen, hond uit laten en groen. Het groene karakter van de woonwijken wordt mede bepaald door de aanwezigheid van privégroen.

Gebruik

Het gebruik is veelal gescheiden per functie. Een rijbaan voor gemotoriseerd verkeer en fietsers, een trottoir voor voetgangers en verder (kijk)groen, speelplekken en hondenveldjes.

Gewenste inrichtingselementen

Parkeerplaatsen	Trottoirs (vaak betontegels)
Woonstraten, -erven	Rijbanen van diverse materialen
Kijkgroen	Natuurlijke speelaanleidingen
Gebruiksgroen	Begeleidend groen (verkeer)

Participatie

Herinrichtingen van wijken vindt plaats in overleg met bewoners en dorpsraden. Ook zijn er veel initiatieven vanuit Overbetuwe Doet waarbij inwoners voorstellen doen voor herinrichting en gebruik van de openbare ruimte. Mensen hebben bij hun directe woonomgeving een grote betrokkenheid en specifiek eigen wensen. Op particulier terrein stimuleren we het gebruik van regentonnen, het inruilen van tegels voor groen (Operatie Steenbreek) en het ophangen van nestkastjes en insectenhôtels.

Beheer

Het beheer is gericht op wonen en ontspannen. Daarbij is het van belang dat de basis op orde is. Dat komt overeen met CROW-niveau B. Voor parken in de woonwijken zie functiegebied "groot groen gebieden".

BIO+

- Watergangen en wadi's bevatten oeverbeplanting. Jaarlijks blijft de helft van de vegetatie behouden door aan een zijde de oeverbeplanting niet te maaien.
- Grotere grasvelden (>500m²) worden beheerd als bloemrijke vegetatie
- Langs inheemse beplanting met bomen (bosplantsoen) ontwikkelen we een zoomvegetatie. Op locatie blijft snoeihout achter voor nest- en schuilgelegenheid voor o.a. egels, vogels en insecten.
- Blad blijft liggen in beplantingsvakken om de bodem af te dekken, bodemleven te verbeteren en voedingsstoffen terug te geven. Dat gebeurt niet bij smalle vakken, vaste planten en eenjarige beplanting.
- *Extra biodiversiteit is hier o.a. te realiseren via investeringen zoals nestkasten ophangen voor o.a. natuurlijke bestrijding eikenprocessierups, bloembollenstroken aanbrengen, stroken inzaaien met wilde bloemenmengsels etc.*

Herinrichting

Percentage van het areaal dat toe is aan vervanging (dit wordt later aangevuld)

Groen:

Verlichting:

Verharding:

Meubilair:

Ambities

thema	ambitie	accent
Identiteit	We streven na dat inwoners trots zijn op hun eigen straat en buurt. Woonwijken hebben afhankelijk van de bouwperiode hun eigen identiteit. De openbare ruimte moet voldoen aan de wijkfuncties. De inrichting kent veelal een standaardprofilering en weinig bijzondere elementen.	☆☆
Gezond en inclusief	Waar mogelijk draagt de openbare ruimte bij aan een gezondere leefomgeving en bewustwording van een gezonde leefomgeving. De woongebieden bieden veilige en aantrekkelijke speelruimte en –aanleidingen en faciliteren levensloopbestendig wonen middels bankjes en ontmoetingsplekken. De inrichting stimuleert mensen om naar buiten te gaan.	☆☆☆
Klimaatadaptatie	We realiseren inrichtingsmaatregelen tegen wateroverlast, verdroging en hittestress op de plekken waar dit nodig is. Hierbij zoeken we nadrukkelijk naar multifunctionele oplossingen.	☆☆
Biodiversiteit	We verbeteren de biodiversiteit (en de aantrekkelijkheid) van de woonwijken via bloemrijke stroken van kruiden of bollen, nestgelegenheid voor vogels, extensief beheerd gras en oeverbeplanting. We zetten in op het verbeteren van de ecologische verbindingen van de woonwijken met het buitengebied	☆☆☆
Duurzaam en circulair	We werken zoveel mogelijk met gerecyclede en duurzaam geproduceerde materialen. Hierbij wordt altijd een afweging gemaakt tussen duurzaamheid, kosten en functionaliteit.	☆☆
Veilig	De openbare ruimte draagt bij aan (gevoel van) veiligheid. Wegen en speeltoestellen zijn heel en veilig te gebruiken.	☆☆☆

Samenvatting kwaliteitsbijstelling: Geen onderscheid meer in onderhoudskwaliteit tussen beheergroepen. Alle beheergroepen in de woonwijken worden uniform op basisniveau (CROW niveau B) onderhouden. Er wordt ingezet op Biodiversiteit binnen het beheer. Zo verbeteren we de biodiversiteit, een gezondere leefomgeving en bewustwording van een gezonde leefomgeving. Door het uniforme basisniveau zijn openbare groen, wegen en speeltoestellen heel en veilig te gebruiken. We zetten in op het realiseren van de ambities ten aanzien van klimaatadaptatie en een gezondere leefomgeving bij investeringen en vervangingen en werken daarbij met duurzame materialen.

Groot groengebieden

Kenmerken

De groot groengebieden onderscheiden zich van wijkgroen vanwege hun omvang, verblijfs- of recreatiefunctie of bijzondere inrichting. In Overbetuwe zijn dit vooral de parken, begraafplaatsen en bovenwijkse speelterreinen.. In Overbetuwe liggen drie openbare begraafplaatsen in Elst, Heteren en Herveld. In de kernen liggen verschillende parken en bovenwijkse speelterreinen.. Deze hebben ieder een eigen identiteit en inrichting. Dat betekent dat ieder park en speelterrein is ingericht op een specifiek gebruik. Ze delen de waarde door hun functie als publiekstrekkingen. Parken en speelterreinen stimuleren om te bewegen, te spelen, elkaar te ontmoeten en te genieten van het groen.

Het samenspel van bomen, struiken paden en water bepalen de inrichting van de groot groengebieden. Groen zorgt voor een grote natuurwaarde. Dieren vinden er stilte, beschutting en nestgelegenheid.

Gebruik

Groot groengebieden zijn plekken waar mensen komen voor recreatie of ontspanning (zoals sporten, wandelen, picknicken, zitten). Begraafplaatsen hebben een gebruik dat gericht is op herdenken en bezinning.

Gewenste inrichtingselementen

Solitaire bomen en boomgroepen
Sierheesters en/of bosplantsoen
Vaste planten
Sierverharding of halfverharding
Water of wadi

Speel- en ontmoetingselementen.
Vogelkasten en insectenhoeven
Diervriendelijke verlichting
Bijzondere facilitaire voorzieningen voor begraafplaatsen
Bijenlinten en bollen

Participatie

De groot groengebieden maken onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur. Dit vraagt om een stabiele inrichting en beheer en leent zich daarom niet goed voor participatie. We geven wel voorlichting over de inrichting en het gebruik van de parken.

Beheer

De basis moet op orde zijn om de veiligheid en aantrekkelijkheid te garanderen. Het groen wordt op sommige plekken intensief beheerd (bijvoorbeeld gazons waar mensen picknicken). We onderhouden groot groengebieden op CROW-niveau B. De parken zijn schoon, sociaal veilig en zien er goed onderhouden uit. Er zijn voldoende afvalbakken die frequent worden geleegd en er ligt geen zwerfafval.

BIO+

- Watergangen en wadi's bevatten oeverbeplanting. Jaarlijks blijft de helft van de vegetatie behouden door aan een zijde de oeverbeplanting niet te maaien.
- Grotere grasvelden (>500m²) worden beheerd als bloemrijke vegetatie.
- Langs inheemse beplanting met bomen (bosplantsoen) ontwikkelen we een zoomvegetatie.
- Op locatie blijft snoeihout achter voor nest- en schuilgelegenheid voor o.a. egels, vogels en insecten. Pleksgewijs laten we ruigte ontstaan voor rust en overwinteringsplaats van insecten.
- Blad blijft liggen in beplantingsvakken om de bodem af te dekken. Dat gebeurt niet bij smalle vakken, vaste planten en eenjarige beplanting.
- *Extra biodiversiteit is hier o.a. te realiseren via investeringen zoals nestkasten ophangen voor o.a. natuurlijke bestrijding eikenprocessierups, bloembollenstroken aanbrengen, stroken inzaaien met wilde bloemenmengsels, aanplant bloemrijke oeverbeplanting.*

Herinrichting

Percentage van het areaal dat toe is aan vervanging. (dit wordt later aangevuld)

Groen:

Verlichting:

Verharding:

Meubilair:

Ambities

thema	ambitie	accent
Identiteit	Ieder groot groengebied heeft een eigen identiteit en karakter die door de inrichting wordt versterkt. Sommige natuurlijk ingericht en andere cultuurlijk. Het toelaten van (nieuwe) gebruiksmogelijkheden gebeurt met behoud van de identiteit.	☆☆☆
Gezond en inclusief	De toegankelijkheid van parken én begraafplaatsen moet goed zijn. Er zijn voldoende bankjes en begaanbare paden. Gezond gedrag in parken wordt gestimuleerd door beweeggrondjes, speelprikkel en sporttoestellen	☆☆☆
Klimaatadaptatie	Groengebieden bieden voldoende bescherming tegen hittestress en wateroverlast en door het slim opvangen en afvoeren van water voorkomen we verdroging van het groen. Hierbij zoeken we nadrukkelijk naar multifunctionele oplossingen.	☆☆
Biodiversiteit	De biodiversiteit en de aantrekkelijkheid van groot groengebieden wordt versterkt door maatwerk van grote bomen, bloemrijke stroken van kruiden en bollen, vogelkasten en insectenhôtels, diervriendelijke verlichting en bloemrijke grasvegetaties. Waar mogelijk creëren we bewust ruigte.	☆☆☆
Duurzaam en circulair	We werken zoveel mogelijk met gerecyclede en duurzaam geproduceerde materialen. Hierbij wordt altijd een afweging gemaakt tussen duurzaamheid, kosten en functionaliteit.	☆☆
Veilig	Bewoners voelen zich veilig in de groot groengebieden en de paden zijn goed onderhouden en toegankelijk. Entrees zijn gastvrij en overzichtelijk	☆☆☆

Samenvatting kwaliteitsbijstelling: Groot groengebieden zijn als functiegebied benoemd en gecombineerd met de openbare begraafplaatsen. Het functiegebied is toegevoegd vanwege omvang, verblijfs- of recreatiefunctie of bijzondere inrichting van het groengebied. Er wordt ingezet op het versterken van de functie(s) van de groot groengebieden, hun eigen identiteit, toegankelijkheid, veiligheid en biodiversiteit. Zo leent het een gebied zich meer voor sport of recreatie en een ander gebied zich meer voor natuurontwikkeling.

Bijzondere gebieden zijn de begraafplaatsen waar vooral wordt ingezet op faciliteren van voorzieningen voor onderhoud en verzorging van de graven. Alle beheergroepen in de groot groengebieden worden uniform op basisniveau (CROW niveau B) onderhouden.

Bedrijventerreinen

Kenmerken

In de gemeente Overbetuwe liggen aantrekkelijke bedrijventerreinen, goed bereikbaar en direct gelegen aan of nabij de snelwegen A15, A50 en A325. De bedrijventerreinen kennen een diversiteit aan bedrijvigheid en zijn voornamelijk gericht op het mkb (midden- en kleinbedrijf). De diversiteit uit zich in de verschillende karakteristieken van de terreinen, o.a. qua grootte, uitstraling en leeftijd. Als hotspot aan de logistieke corridor van de A15 en de Betuweroute ligt bij afslag 38 het grootschalige bedrijventerrein Park15.

De bedrijventerreinen hebben een functionele inrichting met voornamelijk brede asfaltwegen, begeleid door groenstroken bestaande uit gras, heesters en bomen met. Parkeren vindt op alle bedrijventerreinen in principe plaats op eigen terrein. Bedrijventerrein Park 15 kent een eigen parkmanagement, waarin de aangesloten bedrijven gezamenlijk het onderhoud van de openbare ruimte regelen. Er is geen gemeentelijk beheer op Park 15.

Gebruik

De bedrijventerreinen kennen een diversiteit in gebruik. Op bedrijventerreinen staat ondernemen centraal. Dagelijks bezoeken werknemers, werkgevers en bezoekers de bedrijventerreinen van de gemeente per fiets, per auto of met het openbaar vervoer. Vrachtwagens leveren goederen af, klanten brengen een bezoek en medewerkers wandelen en verblijven in de openbare ruimte tijdens de pauzes.

Gewenste inrichtingselementen

Functioneel	Duidelijke bewegwijzering
Overzichtelijk	Brede asfaltweg geschikt voor transport
Goed verlicht	Parkeren beperkt in openbare ruimte (in parkeervakken)
Grote gazonvlakken of bloemrijk gras	Wegbegeleiding door bomen
Wandelpaden en banken	Herkenbare entrees via bijzondere groenelementen

Participatie

Gemeente en ondernemers werken samen aan de uitstraling van het bedrijventerrein. De gemeente is hierbij verantwoordelijk voor de openbare ruimte en de ondernemers voor de bedrijfspercelen.

De bedrijventerreinen zijn als volgt georganiseerd:

- In Overbetuwe is de Stichting Parkmanagement Overbetuwe (SPO) actief. Op een aantal bedrijventerreinen zijn vastgoedeigenaren lid via de beheerstichting. Op andere bedrijventerreinen zijn ondernemers vrijwillig lid. SPO zet zich in voor projecten op het gebied van: duurzaamheid, zwerfafval, Keurmerk Veilig Ondernemen, mobiliteit op de bedrijventerreinen.
- Op De Schalm (Andelst), De Merm (Elst) en Poort van Midden-Gelderland Zuid (Heteren) zijn vastgoedeigenaren verplicht georganiseerd in een beheerstichting. Deze stichtingen zorgen voor collectieve beveiliging (o.a. surveillance, camerabeveiliging, afsluiting van het bedrijventerrein in de nacht) en parkmanagement.
- Op Park15 is een vereniging van eigenaren. Deze vereniging is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte. Alle bedrijven op Park15 zijn lid van de vereniging van eigenaren.
- Op bedrijventerreinen De Aam (Elst) en Poort van Midden-Gelderland Noord (Heteren) zijn stichtingen voor camerabeveiliging. Ondernemers op deze bedrijventerreinen zijn vrijwillig lid. Het draagvlak is beperkt.
- Op Andelst-Oost, Sint Walburg en stationsgebied Andelst-Zetten is geen collectief ondernemersnetwerk.
- Er is een Keurmerk Veilig Ondernemen bedrijventerreinen voor Andelst-Oost, De Schalm, De Aam, De Merm, Poort van Midden Gelderland Noord & Zuid. Een afvaardiging van Park15 sluit aan bij het overleg (4x per jaar).

Participatiekansen zitten vooral in co-creatie en het stimuleren van ondernemers om maatregelen te treffen op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid en veiligheid. De openbare ruimte en de bedrijfspercelen bezien we in samenhang.

Beheer

Gezien de werkfunctie, is het niet wenselijk dit op het allerhoogste niveau te onderhouden en kiezen we voor CROW-niveau B. Om de kwalitatieve uitstraling van het bedrijventerrein te garanderen worden de bedrijventerreinen schoon, heel en veilig gehouden. Zwerfvuil dient voorkomen te worden.

BIO+

Watergangen en wadi's bevatten oeverbeplanting. Jaarlijks blijft de helft van de vegetatie behouden door aan een zijde de oeverbeplanting niet te maaien. Grotere grasvelden (>500m²) worden beheerd als bloemrijke vegetatie. Randen langs wegen en zichthoeken van kruisingen worden regulier onderhouden voor de overzichtelijkheid en verzorgde uitstraling van de weg.

Extra biodiversiteit is hier o.a. te realiseren via investeringen zoals nestkasten ophangen voor o.a. natuurlijke bestrijding eikenprocessierups, bloembollenstroken aanbrengen, stroken inzaaien met wilde bloemenmengsels, aanplant bloemrijke oeverbeplanting, gradiënt in bodemhoogte en taluds etc. Co-creatie met bedrijven door toevoegen van nestkasten in gevels, groene daken en gevelbeplanting.

Herinrichting

Percentage van het areaal dat toe is aan vervanging. (dit wordt later aangevuld)

Groen:

Verlichting:

Verharding:

Meubilair:

Ambities

thema	ambitie	accent
Identiteit	Bedrijventerreinen zijn bij de entrees herkenbaar door een bijzondere inrichting. Dat kunnen materialen en/of groenelementen zijn. We houden de uitstraling van de (on)bebouwde ruimte optimaal. Zowel qua groen en reclame-uitingen, als qua inrichting voor verkeer en beperkt (vrachtwagen)parkeren. Brede groenstroken geven de bedrijventerreinen een groene uitstraling.	☆☆
Gezond en inclusief	Op specifieke plekken geven we de mogelijkheid tot aanleg van wandelpaden. Deze kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden in bestaande groenstroken.	☆☆
Klimaatadaptatie	In de openbare ruimte en de bedrijfspervenken brengen we het verhard oppervlak terug. We vergroten het aantal bomen op de bedrijventerreinen in de openbare ruimte en stimuleren deze ontwikkeling op de bedrijfspervenken.	☆☆
Biodiversiteit	We verbeteren de biodiversiteit en de aantrekkelijkheid van het bedrijventerrein door kruidenrijke bermen en natuurvriendelijke oevers aan de buitenranden toe te voegen.	☆☆
Duurzaam en circulair	We passen duurzame materialen toe bij de bewegwijzering en volgen de algemene uitgangspunten van de gemeente bij aanleg en herinrichting.	☆
Veilig	Wegen en bermen voldoen aan de basis onderhoudskwaliteit. Er is vrij zicht en voldoende verlichting.	☆☆

Samenvatting kwaliteitsbijstelling: Er is geen onderscheid meer in onderhoudskwaliteit tussen beheergroepen. Alle beheergroepen in de woonwijken worden uniform op basisniveau (CROW-niveau B) onderhouden. We gaan meer aandacht besteden aan het verder ontwikkelen van herkenbare en bijzondere entrees (identiteit), het aanleggen van wandelpaden, kruidenrijke bermen en natuurvriendelijke oevers aan de buitenranden.

Buitengebied

Kenmerken

Het buitengebied kenmerkt zich de ligging in het Rivierenlandschap. De verschillende landschapstypen, oeverwallen, komgronden en uitwaarden maken het landschap bijzonder. Het is een plek waar we wonen, werken en recreëren.

De gemeentelijke openbare ruimte is er beperkt en bestaat uit landbouwwegen, fiets- en wandelpaden, bermen en watergangen. In de relatief smalle bermen staan landschapselementen zoals laanbomen, fruitbomen, hagen, struweel en knotwilgen.

Gebruik

Het grootste deel van het buitengebied is in agrarisch gebruik. In het gebied liggen drie landgoederen, recreatieplassen en park Lingezegen waar je kunt recreëren. Er is een recreatief fietsnetwerk (knooppuntensysteem) en meer dan 15 wandelroutes.

Naast natuur is agrarisch gebruik een belangrijke en karakteristieke functie in het buitengebied. Recreatief gebruik van wegen en agrarisch verkeer gaan niet altijd goed samen.

Gewenste inrichtingselementen

Kruidenrijke bermen
Landschapselementen
Smalle asfaltwegen met bermverharding

Natuurvriendelijke oevers
Recreatieve voorzieningen
Wandelpaden van halfverharding of gras
Bospercelen vanuit gedachtegoed Tiny Forest

Participatie

Om de landschappelijke kwaliteit te behouden en te versterken dient de gemeente de openbare ruimte goed te onderhouden (voorbeeldfunctie) en de samenwerking te zoeken met andere grondeigenaren in het buitengebied (bewoners, agrariërs, landschapsvrijwilligers, waterschap en natuurorganisaties). Er zijn al meer dan 250 vrijwilligers actief. We zijn trots op deze actieve groepen en stimuleren hen.

Beheer

Voor het merendeel van het buitengebied kiezen we voor een basisniveau (CROW-niveau B). Gebieden met een lage intensiteit gaan we het groen en wegen op een lager niveau onderhouden (CROW-niveau C).

BIO+

50% van het areaal bermen wordt door ander beheer omgevormd tot bloemrijke bermen door middel van verschraling.

Herinrichting

Percentage van het areaal dat toe is aan vervanging. (dit wordt later aangevuld)

Groen:Verharding:

Verlichting:Meubilair:

Ambities		
thema	ambitie	accent
Identiteit	We erkennen de waarde van de verschillende landschappen. Het streven is om de historische elementen en structuren als samenhangend systeem herkenbaar te houden en te versterken.	☆☆
Gezond en inclusief	Fietsverbindingen tussen de kernen moeten nog worden verbeterd. Rondom de overgangen met de woongebieden willen we meer ommetjes aanleggen om een groter wandelnetwerk tot stand te brengen.	☆☆
Klimaatadaptatie	We leggen in samenwerking met het waterschap natuurvriendelijke oevers aan om de waterberging te vergroten.	☆
Biodiversiteit	We verbeteren de biodiversiteit en de aantrekkelijkheid van het landschap met kruidenrijke bermen en natuurvriendelijke oevers. Aanleg van bospercelen met educatieve waarden (Tiny Forest)	☆☆☆
Duurzaam en circulair	Recreatieve elementen als picknicktafels maken we van lokaal hout en door het toepassen van duurzame materialen voor bewegwijzering.	☆☆
Veilig	Wegen en bermen voldoen aan de minimale onderhoudskwaliteit. Recreatieve routes zijn goed onderhouden en voldoende veilig.	☆☆

Samenvatting kwaliteitsbijstelling: We kiezen er voor het beheer aan te laten sluiten bij de natuurlijke omgeving. Recreatief meubilair en wegen worden op basisniveau (CROW-niveau B) onderhouden. Bij wegen wordt een uitzondering gemaakt in onderhoudskwaliteit voor wegen die zeer beperkt gebruikt worden door te kiezen voor niveau C. Overige beheerelementen worden beperkt onderhouden (CROW niveau C) of natuurlijk (BIO+). We gaan samenwerken met grondeigenaren en vrijwilligers in het buitengebied om landschap- en natuurwaarde te behoud en te versterken.

Hoofdstructuur

Kenmerken

De hoofdstructuur omvat de wegen, fietspaden, rotondes en bermen in de gemeente Overbetuwe. De historische dijken, toegangswegen en bomenlanen zijn kenmerkend voor Overbetuwe. De hoofdstructuren zijn overzichtelijk en vormen een belangrijke verbinding met het buitengebied. Het zijn de hoofdentrees tot de kernen en ze zijn essentieel voor het beleven van de ruimtelijke dorps structuur. De bloemrijke bermen en rotondes verhogen de onderscheidenheid en aantrekkelijkheid.

Gebruik

Het gebruik van de hoofdstructuren is functioneel en recreatief. De hoofdstructuur wordt gebruikt om van plek A naar plek B te komen en ze worden daarom dagelijks, intensief gebruikt. Ook recreanten zoals fietsers en motorrijders maken gebruik van de hoofdstructuren. Gebruikers van de hoofdstructuren zijn divers (fietsers, voetgangers, motorrijders en automobilisten).

Gewenste inrichtingselementen

- Bloemrijke bermen
- Ruimte voor de fietser
- Aantrekkelijke rotondes
- Asfaltwegen
- Klinkers in kernen
- Oeverbeplanting

Participatie

Verschillende ondernemers hebben in samenwerking met de gemeente het groen op de rotonde aangelegd en onderhouden deze op hoog niveau. Omdat de fysieke ruimte van groenstroken en bermen beperkt is, is hier weinig ruimte voor participatie.

Beheer

Het onderhoud van wegen moet goed zijn om de veiligheid te garanderen. Het groen kan op plekken waar het de verkeersveiligheid niet in gevaar brengt extensief onderhouden worden. Daarom onderhouden we wegen op CROW-niveau A en het groen wordt onderhouden op CROW-niveau B. Onderhoud is functioneel en gericht op veiligheid.

BIO+

Watergangen bevatten oeverbeplanting. Jaarlijks blijft 1/3 van de vegetatie behouden door pleksgewijs niet te maaien. Grasstroken aansluitend aan oevers worden op een natuurlijke manier beheerd. In smalle bermen staan bloembollen om aantrekkelijkheid en biodiversiteit te bevorderen. *Extra biodiversiteit is o.a. hier te realiseren via investeringen zoals nestkasten ophangen voor o.a. natuurlijke bestrijding eikenprocessierups, aanplant bloemrijke oeverbeplanting, aanplant 1ste grootte bomen voor structuurversterking en als drachtboom voor insecten.*

Herinrichting

Percentage van het areaal dat toe is aan vervanging. (dit wordt later aangevuld)

Groen:

Verlichting:

Verharding:

Meubilair:

Ambities

thema	ambitie	accent
Identiteit	De entrees dragen sterk bij aan de identiteit door middel van bijvoorbeeld aantrekkelijke rotondes, bloemrijke bermen en historische toegangslanen. De inrichting benadrukt de onderscheidende identiteit.	☆☆☆
Gezond en inclusief	De fietsverbindingen worden verbeterd waar dit mogelijk is.	☆
Klimaatadaptatie	De routes op de hoofdstructuren blijven ook na harde regenbuien begaanbaar. Bomen zorgen voor schaduw en verminderen de hittestress.	☆
Biodiversiteit	We verbeteren de biodiversiteit via bloemrijke en kruidenrijke bermen. In kleine kernen wordt gewerkt met beplanting die de biodiversiteit stimuleren.	☆☆☆
Duurzaam en circulair	We werken zoveel mogelijk met gerecyclede en duurzaam geproduceerde materialen. Hierbij wordt altijd een afweging gemaakt tussen duurzaamheid, kosten en functionaliteit.	☆☆
Veilig	De wegen zijn veilig en worden op hoog niveau onderhouden. Er is voldoende verlichting langs de wegen.	☆☆☆

Samenvatting kwaliteitsbijstelling: Vanwege intensieve gebruik van doorgaande wegen is het onderhoudsniveau van wegen verhoogd naar intensief (CROW niveau A). Het overige onderhoud blijft op basisniveau met uitzondering van oevers en grasstroken langs watergangen. Hier wordt nadrukkelijk gekozen voor het verhogen van de biodiversiteit. Bomen van de 1ste grootte maken de hoofdstructuur herkenbaar. De inrichting van entrees en rotondes krijgen accentbeplanting.

OV-knooppunten

Kenmerken

De station Elst en Zetten-Andelst vormen belangrijke schakels in de reis van mensen naar werk en voorzieningen. Dit vereist een goede inrichting op en rondom OV-knooppunten. De locaties hebben daarom voldoende parkeergelegenheid en fietsenstallingen. Rondom OV-knooppunt Elst bevinden zich belangrijke voorzieningen zoals De droom (flexibele werklocatie) en het nieuwe Rijnstate. Het zijn punten waar veel mensen kortere tijd verblijven om hun reis voort te zetten. Ze zijn daarom representatief en sociaal veilig zijn ingericht.

In 2016 is gestart om de stationsomgeving in Elst te vernieuwen. De locatie heeft een hoogwaardige uitstraling met bomen in verharding en in het groen. Er zijn zitelementen en er is een ondergrondse fiets- en wandelverbinding. Station Andelst-Zetten heeft een oud karakteristiek stationsgebouw. De inrichting van de openbare ruimte is gedateerd. In 2021 wordt gestart met de verbetering van de openbare ruimte rondom het station.

Gebruik

De beide stationsomgevingen vormen een overstap naar andere vormen van vervoer (meerdere modaliteiten). Het zijn intensief gebruikte locaties waar mensen kortdurend verblijven. Centraal staan een gastvrije ontvangst, goede parkeervoorzieningen voor auto en fiets, horeca en retail die voorzien in de behoefte van de reiziger. Kortom, de huiskamer voor aangenaam wachten of verblijven. De stations hebben een belangrijke functie voor de eigen kern en de daaromheen liggende dorpen.

Gewenste Inrichtingselementen

Parkeerplaatsen/parkeergarage (P+R)

Laadpalen

Fietsenstallingen

Bijzondere lichtarmaturen

Voldoende zitgelegenheid

Bomen

Kleurrijke sierlijke beplanting

Rookvrije zones

Kraanwatertappunten

Cameratoezicht

Duidelijke routing en bewegwijzering

Drempelloze inrichting of lift

Luxe verharding

Brede voetpaden

Participatie

Afstemming met ProRail, ov-bedrijven en andere stakeholders over beheer en faciliteiten op en bij het station. Er is regelmatig overleg met ov-bedrijven en organisaties van bijbehorende voorzieningen. Er liggen weinig kansen om met inwoners en ondernemers de openbare ruimte te verbeteren.

Beheer

Een aangename uitstraling is belangrijk voor de ov-knooppunten, omdat er veel mensen komen. Het is de eerste indruk voor bezoekers en moet daarom een schone representatieve uitstraling hebben. Dat begint met een hoog onderhoudsniveau (CROW-niveau A) waarin het groen er netjes en verzorgd bij ligt, tegels niet scheef liggen en zwerfafval snel wordt opgeruimd.

BIO+

Bij OV-knooppunten is er beperkte mogelijkheid om extra biodiversiteit te realiseren in beheer. *Biodiversiteit is hier o.a. te realiseren via extra investeringen zoals bloembakken met insectvriendelijke beplanting, hanging baskets, toevoegen van water(elementen) en bomen en struiken met gevarieerde bloeiperiode en vruchten. Co-creatie met bedrijven door toevoegen van nestkasten in gevels, groene daken en gevelbeplanting.*

Herinrichting

Percentage van het areaal dat toe is aan vervanging. (dit wordt later aangevuld)

Groen:

Verlichting:

Verharding:

Meubilair:

Ambities

thema	ambitie	accent
Identiteit	De openbare ruimte heeft een unieke identiteit en eigen aangename uitstraling en springt eruit ten opzichte van zijn omgeving. Er is aandacht voor een originele vormgeving en het gebruik van bijzondere duurzame elementen. Aantrekkelijk groen draagt bij aan de onderscheidende identiteit.	☆☆☆
Gezond en inclusief	De openbare ruimte wordt intensief gebruikt door diverse doelgroepen. De ov-knooppunten moeten voor iedere doelgroep toegankelijk zijn en er moeten voldoende fietsenstallingen zijn om met de fiets naar het station te komen.	☆☆☆
Klimaatadaptatie	We zien de waarde van bomen en die benutten we door te kiezen voor de juiste boom op de juiste plek om hittestress tegen te gaan en fijn stof vast te houden.	☆☆☆
Biodiversiteit	We zoeken naar manieren om de identiteit te versterken en te werken aan biodiversiteit, bijvoorbeeld door rekening te houden met de juiste plant- en boomkeuze en bijvoorbeeld te kiezen voor vaste planten.	☆
Duurzaam en circulair	We werken zoveel mogelijk met duurzaam geproduceerde materialen en maken duurzaamheid zichtbaar in de openbare ruimte.	☆☆☆
Veilig	De openbare ruimte verkeert in goede staat. De stations zijn sociaal veilig en goed bereikbaar. Met name voor blinden en minder validen. Dode hoeken en onoverzichtelijke plekken worden voorkomen.	☆☆☆

Samenvatting kwaliteitsbijstelling: OV-knooppunten zijn vanwege hun specifieke functie als apart functiegebied benoemd en geen onderdeel van een woonwijk. Zo kunnen de OV-knooppunten op hoog niveau worden onderhouden. Op de OV-knooppunten moeten bezoekers snel hun weg kunnen vinden. We zetten dan ook in op het ontwikkelen van een unieke identiteit en aantrekkelijkheid, een goede toegankelijkheid voor fietsgebruikers en diverse doelgroepen, en een goede (sociale) veiligheid. We blijven samenwerken met ProRail, ov-bedrijven en andere stakeholders over klimaatadaptie, veiligheid, schoon en heel op en bij het station..